ſunt. et in hoc ceteris plus delin
quūt. Et ſic iam poteſt dici de ta
libus illud. Geñ. vi. Videntes fi
lij dei filias hominuz q eſſent pul
chre. ceperunt ſibi vxores ex omi
bus quas elegerant. ſequitur. il
le q genuerunt. Quid ergo debet
facere eſdras. i. bonus prelatus?
Procerto ipſe debet tales vxores
et eorum liberos. i. tales concubi
nas et eorum ſpurios de iſrahelita
rum. i. de clericorum domibus eij
cere. et ſic ſemen ſanctum ab ali
enigenis. i. clericos a ſecularibus
et maxime a mulieribus ſeparar.
Dicat ergo eſdras bonus prelatꝰ
cuilibet tali fornicario illd. Geñ.
xi. Eice ancillam et filium eius.

B Vel dic q
vxor alienigena eſt officium vł dig
nitas ſecularium. cui ſcz hodie filij
iſrahel. i. viri eccleſiaſtici libenter
nubunt et ſe in negotijs et dig ni
tatibus principum ſecularium libē
ter implicāt.

Expliciunt Moraliſatiōes ſup
primum librum Eſdre. Incipiunt
Moraliſationes ſuper ſecundum
librum Eſdre.

Capitulū pmū A

Sicut dicitur. iij
Eſdre caplo. in
cubicularij tres
regis pſatum
pmiſſo a rege
pro melius re
ſpondenti. de queſtione fortitudi
nis diſputauerunt. et que res ſit
i mundo fortior diuerſimode rſpō
derunt. Unus ergo vini fortitudi
nem predicauit. alius regum po
tentiam fortiorem rebus omnibꝰ
aſſeruit. alius mulieres fortiores
rebus ceteris eſſe dixit. veritatez
autem ſuper omnia preualere aſſe
ruit. Iſte ergo qui pro mulieribꝰ
locutus eſt premium promiſſum
obtinuit. et quicquid ſtatuit pe
tere reportauit. Nota
Iſta poſſunt allegari q hodiernis
tēporibus in curijs regum et pri
cipum quilibet certat regi ſapien
tius reſpondere et placentia dicē
ad finem q poſſit premium re por
tare. Sz pro certo iſta videtur ho
die veritas q illi qui cōmendāt ho
die mulieres et qui dominariū ac
quirūt gratias et fauores cetēis
preferuntur. et premia non ſoluz
ab ipſis dominabus. ymmo etiam
ab ipſis regibus et dominis conſe
quūtur. B Vł
dic q rex babilonis eſt dyabolus
inimicus. qui ſcilicet in hoc mūdo
tres cubicularios habere dicitur
eo q tria genera peccatorū ſibi ṗci
pue famulantur ſcz auāi qui com
mendant vinum. i. diuitias que in
ebriant et excecant cor humanū.
ambicioſi et ſuperbi qui commēdāt
regem. i. eminentias. luxurioſi qui
commendant mulieres. i. delitias
Vł dic q inter ſeruos regis criſti
ille qui mulieris. i. beate virginis
laudem et fortitudinem predicat.
et qui veritatem diligit et cōmen
dat a rege criſto amplius donum
reportat. Mulieris enim bone

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

benedictus vir· Eccī·xvi· ¶· C.
Hic·iiȷ·ca·habes ꝙ tres erāt
iuuenes cuſtodes corpis da
rij·quibus ꝓmiſſum erat a rēge ꝙ
ille qui de vna queſtiōe ſibi a rēge
tradita ſapientius reſponderet·
dona q̄ꝫ plurima reportaret ·Cu
iuſcunqꝫ inq̄t ſermo apparuērit ſa
pientior.dabit ei darius rex dona
magna·purpura opiri·i auro bi
bere·ſuper aurū dormire et currū
aureo freno cydarim biſſinaꝫ et
torquem circa collum. et ſecūdo lo
co ſedebit a rege ꝓpter ſapiētiam·
et cognatus darij vocabitur Et ſe
quitur ꝙ zorobabel vnus triū·q̄
veritatem cōmēdauit oīa iſta a rē
ge dario reportauit· ¶ Nota
Rex iſte darius qui īterpretatur
fertilis vel augmētatus ſig̃t deuꝫ
qui in oibꝫ ē fertilis et abūdans
Rex inq̄t dari9 fecit cenam mag
nā· Iſta eſt ergo veritas ꝙ ille q̄
veritatē diligit et emendat·cui9
ſapiētiā ipſe rex de9 approbat et
acceptat·ſicut eſt hō ſanctus q̄ n̄
de vino et de rege.i. non de affluē
tia et eminētia tꝑali tractat·ſ3 ad
veritatem creatā et increatā ſuā
ſapiētiā ordīat et dilatat·ab iſto
rege ſuo finaliter gloriā et hono
rem reportat· Magna inquit eſt
veritas et preualet Iſte em̄ finali
ter purpura.i.rēgali dignitate ve
ſtitur·auro diuine ſapientie pota
tur·et ſuper illō aurū dormiē et q̄
eſcerē ꝓptio cōprobatur· Currū
etiā aureꝫ.i.corpus glorificatum
habebit·freno aureo.i.diuina lau
de gaudebit ·Pſa·xvm· Laude
mea infrenabo te· Cydari byſſina
.i.munda ⁊ clara maieſtate fulge
bit· Zach·iiȷ· Ponite cydari mū
dā ſup caput ei9· Torque aurea
.i.caritate feruenti ornabitur.i ſe
de ꝑpetue q̄etis et ſecuritatis iux
ta regem criſtum locabitur· cog
natus eius et amicus perpetue vo
cabitur: Johā·xv· Iā nō dicam
vos ſeruos ſ3 amicos· Ergo verā ſa
piētia que eſt de eternis n̄ de terre
nis·q̄ ꝓphetizat de veritate non de
vanitate ·⁊ quā ſolū rex approbat
ſc3 xp̄c·oēs āt alias reprobat.ta
li premio dotat· et poſſeſſoēs ſui
ad talē gloriā ꝓmouet· Vn̄ Pro
uerb.i.dr̄ ꝙ p ſapiētiā addet̄ capi
ti ſuo grā· et collo ſuo torques
d ¶ Vel dic ꝙ modernis tꝑib3 il
li q̄ regū ſūt cubicularij et famili
ares·illi qui apō eos rēputant̄ ſa
piētioēs·diuitijs et honoribꝫ pre
alijs habūdāt.i auro bibūt.et in
auro ꝑ auaritiā mētalit̄ cubāt·cy
dari dignitatū etiā obtinēt·pur
pura.i.veſtimētis preciosis ſe indu
unt·iuxta reges ſc3 in altis offici
is et dignitatibꝫ ſedēt· cognati ⁊
amici regū vocāt̄ et in ōmib9 clari
apparēt Verūptamē hic dicit̄ ꝙ
iſti curru vehūt̄·⁊ torq̄ circa collū
ligātur·ad denotādū ꝙ ſtat9 eo
rum n̄ ē ſtabilis·ſ3 ad modū curr9
vertibilis et volubilis· ꝑmo· Re
xxv· Inimicoꝝ tuoꝝ aīa rotabit̄
quaſi in īpetu et circulo ſunde Tor
ques etiam.i.tortura diuerſarum
ſollicitudinum et timorum iſtos
ſtrigit· Job·decimo ſeptimo Co
gitationes mee diſſipate ſunt·
Et ad litteram etiam quandoqꝫ
finaliter accidit ꝙ torques per ſu
ſpendium ipſos cingit · ſicut de
multis ſapientibꝫ rēgū officialibꝫ

ſicut de multis ſapientibus regū
officialibus conſiliarijs cotidie cer
nimus. quos quandoqȝ poſt altas
dignitates et ſtatus torqueri et
ſuſpendi videmus. et ſic torques
aurea in torquē canabeū transfor
matur. Eccī. xxxiiij. Ferro mali
uolo tortura et cōpedes ¶ E

Hic dicitur q̄ nichil eſt vino
fortius aut efficatius. habet
enim vt ait mentem decipere. mē
tem effeminare. mentem in ſecu
ritatem vertere: mentem iocūda
re et omnē triſticiam effugare.
fraternitatem et amiciciam facit
obliuiſci. gladios ſumere et oīa
per talenta loqui ¶ Mora ¶
Iſta omniā poſſūt applicari ad vi
num male ſūptū ſcȝ ad ebrietatē
quia pro certo iſta eſt que mētē
per errorē et inſipientiā decipit. et
que v̄tutem eneruat Pſ. Turba
ti ſunt et moti ſunt ſicut ebrius: et
omnis ſapientia eorū deuorata ē
Securitatem etiam preſūptionis
parit: vanā leticiā inducit: triſti
ciam et timorem effugat: preſen
tiaqȝ et futurā infortunia obliuiſci
facit. amiciciam facit frangi. gla
dios per furorem et iracūdiam fa
cit accipi. et ad litteram pluſq̄ de
ceat facit loqui. Ebrij enim p ta
lenta loqui dicūtur inq̄ntum q̄d
dicant non premeditantur. ſed q̄c
quid habēt in corde ſimul eructāt
et effantur. Vnde commune dic
tum gallicum eſt de homine qui ef
frenate et inconſiderate loquitur.
ipſe loquitur per faſciculos. Vn̄
Prouerbiorum viceſimo nono To
tum ſpiritum ſuum profert ſtult9
ſapiens differt et reſeruat in po
ſterum. Et Eccleſiaſtici decimo.
Stultus verba multiplicat. ¶
Vel dic de vino deliciarum vel af
fluentia proſperitatis.

¶ F ¶ Vel
dic q̄ vinum eſt diuina ſpes fides
et cōſolatio ſpiritualis. quia iſta
eſt que mentem decipit inquātum
ſcilicet facit ſperare vel credere
quod non videt: mentem effemi
nat per timorem. aſſecurat p ſpē.
letificat per ſpirituale gaudium.
amiciciam et fraternitatem et om
nem perſonarum acceptionem fa
cit obliuiſci propter iuſticiam: gla
dium verbi et orationis facit ſumē
per ſpiritualem audaciam: etiam
per talenta facit loqui per ſpiritu
alem feruorem et eloquentiam.
Vnde Prouerbiorū triceſimo pri
mo Da vinum his qui amaro ſūt
animo vt bibant et obliuiſcāt ꝛc.
h

¶ Capitulum ſecundum. ¶ A

Hic agitur de potentia
regis et dicitur q̄ rex
omnibus precellit. bel
latores mittit qui miſſi
vbicunqȝ voluerit properāt. mō
tes turres et muros iaciant. p̄
das rapiunt et accumulāt. quas
tandem ad regem portant. iugu
lantur et iugulant. et pro ſuis
dominis morti ſe exponunt. agri
cole tributa fructuum regibꝫ affe
runt. et cum omnes pro ipſis la
borare non ceſſent ipſi tamen in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

leticia bibunt dormiunt et recum
bunt. ij. Eſdre. iiij.
Nota ¶ Iſta ad litteram poſſūt
applicari ad modernos reges tam
eccleſiaſticos ꝙ̄ ſeculares. quia ꝓ
certo iſti bellatores. i. baliuorū mīr
citiõnes nutriunt. qui montes
turres muros. i. generaliter ōnes
bonos ſubditos per contemplatio
nem altos. ꝑ conſtanciam fortes
et ſolidos impugnāt exactōnib9
et diripiunt ꝑdas. et exactōnes
quas extorquēt ab alijs ad magi
ſtros ſuos ferunt. Et ad litteram
ſepe fit ꝙ pro mandatis mgrōrū
ſuoꝝ exequendis alios iugulant
et affligunt. ſed finaliter ipſi iu
gulantur. Nos etiam litteraliter
accipiendo videmus. ꝙ iſti ſubdi
ti exactōnibus iugulantur et per
infortunia deficiunt et ſuccūbunt
Math. vij. Eadē menſura qua mē
ſi fueritis remetiet̄ vob̄. Et breui
ter iſta eſt veritas ꝙ tam milites
ꝙ̄ agricole. tam pauperes ꝙ̄ diui
tes pro regibus ꝑlatis et ſuperio
ribus dn̄is et ipoꝝ negocijs et vti
litatibus laborant. ipſi em̄ ſine la
bore viuūt dormiūt et triumphāt
ps̄. In laboꝛ̄ hominū nō ſūt et cū
hominibus nō flagellabūtur. ideo
tenuit eos ſuꝑbia operti ſunt ini
quitate et īpietate ſua B
¶ Vel dic ꝙ rex eſt criſtus. cui9 mi
lites fuerūt apoſtoli et martires.
qui predicādo peccatores iugula
uerunt. in q̄ntum exterioꝛ̄em homi
nē et vitam carnalem in eis occide
rūt predasq̃. i. animas quas a dy
bolo rapuerunt ad eū per fidem et
penitenciam detulerunt. qui tam̄
finaliter ꝑ tirannos corporaliter
iugulati fuerunt. Qui em̄ gladio
percutit gladio peribit. Apoſtoli e
nim et primi eccleſie fundatores
qui gladio verbi dei peccatores ꝑ
cuſſerūt. gladio malicie ꝑ tyran
nos et impios corporaliter pierūt
Agricole etiam. i. fideles cōfeſſoꝛ̄es
et doctoꝛ̄es tributa virtutū et bo
norum opū de ſe ipſis. et de agro
ſacre ſcripture tributa bonarū do
ctrinarum ad regem criſtum ſuū
deferunt. et ipſo in paradyſo qui
eſcente hic pro ipſo laboribus ſe
exponunt. ps̄. Propter te mortifi
camur tota die

¶ Capitulū tercium A

Hic dicitur caplo. iiij.
ꝙ mulier ceteris reb9
fortior eſt. et ad hoc ꝓ
bandum adducitur ꝙ
mulieres reges et ſbditos generat
plantatores vinearū educant. et
ſtolas pro veſtiendis hominibus
faciunt. glorie ſūt hominū. et ab
ipſis nequaꝙ̄ hoīes ſe ſeꝑant. ſed
auro et argēto dimiſſo in mulieri
bus formoſis ꝑ̄cipue ſe delectant.
Iſtas etiam patribus et matrib9
preferunt. et pro ipſis multi latro
cinia et rapinas facientes et i mag
nis periculis ſe ponentes ad vxo
res et amicas predas deferūt. mī
tiq̄ ꝓꝑ mulieres iugulati pierūt
et mlti ꝓꝑ eas pierūt et peccauerūt
Et concludit ibidē Promde iq̄t ſciē
nos oportet quoniam mulieres

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dominantur noſtri· // Nota
¶Iſta poſſunt exẽplariter allegari
de potentia et fallacia mulierũ· qz
iſta eſt veritas q̄ iſte hodiernis
temporibus hominibus dominan
tur· et q̄ ipos ad amorẽ ſuũ tali
ter alliciunt q̄ nec ab eis facilit̃
ſepantur· ſed potius patrẽ et ma
trem pro eis dimittẽtes mulierí
bus adherere noſcũtur· Geñ·ij·
Quãobrem homo dimittet prẽz
et matrẽ et adherebit vxori· Ad
litteram eciam patet q̄ mulieres
ſuper omnia dilectoẽs ſuos attra
hunt· p̄ ipſiſq̃ enutriẽndis mul
ta furta et latrocinia faciunt· mlt
taq̃ ſcelera p̄ ipſis cõmittunt· in
ſaniq̃ et dementes p̄ eis fiunt: et
varijs piculis ſe exponunt ita q̄
temporalit̃ et ſpũalit̃ p̄ eis peũt
et ſuccũbũt· Eccl·ix· Propt̃ ſpeci
em mulieris multi pierunt· Iſte
ergo hominibus ſcz fatuis dñant̃
qđ maxĩe patet int̃ cõiuges vbi
plerũq̃ maritis ſuis pñcipantur
Ideo theofraſt9 ad ſociũ dicit Det
tibi omnipotens deus õni potẽtis
femine fallaciã ñ falli·

¶Capitulũ quartũ // a

HIc ſupaddit· ca· x· de
veritate et dĩ q̄ veri
tas manz ⁊ viuit ⁊ iua
leſcit et optinet mag̃·
fortior eſt pre omnibus et nõ ẽ in
ea quicq̃ iniquũ nec acceptõ per
ſonarum nec differentia· que iu
ſta ſũt facit õibz iniuſtis ac ma
lignis· et oẽs benignãtur in opeř
bus eius· Omnis ergo t̃ra p̄ v̄t
ait veritatẽ inuocat· et celum eti
am ipſam benedicit: // Nota ¶
Iſta omnia ad littera poſſunt di
ci de illo qui eſt via veritas et vi
ta ſcz de cristo et quolibet iuſto ⁊
vero iudice et plato // Vl' dic q̄ hic
ꝓprie deſcribũtur cõditiones veri
tatis· Iſta enim manet et inuale
ſcit viuit et optinet in ſecula ſecu
loꝝ Vñ·ẽ·ca·iij· dicitur· ſup õni
a vicit veritas· Et iſta fortior õni
bus dicitur· qz veritas et innocen
tia quadã occulta virtute quanq̃
tardent finaliter preualere noſcũ
tur· Veritas ergo abhorret õnez
ĩiquitatẽ acceptõnemq̃ pſonarũ
et omnem duplicitatẽ et õnibus
quãq̃ iniuſtis et peccatoribz ꝯſue
uit facẽ iuſticiã et equitatem Iu
ſticia enĩ veritatẽ hẽt p̄ directiõe
veritas vero iuſticiã habet p̄ exe
cutiõe· Veritas lucerna ẽ et regu
la directiua · iuſticia vero execu
trix eſt vis regule executiua· pſ
Veritas de terra orta eſt et iuſti
cia de celo proſpexit· Nũq̃ enĩ pt
bñ fieri iuſticia ñ veritas ſciat̃· ⁊
ñ ſcita ſeq̃t̃· Vnũ tñ attẽde q̄ dĩ
qz ſcz oia benignãt̃ in opibz veri
tatis· qz ſcz tãta eſt veritatis vir
tus q̄ inimici veritatis benignan
tur et cõplacent ſibi in veritatis
operibus· quia dato q̄ mediante
veritate ꝯtra ipſos aliquid aga
tur· ipſam tamen veritatem oc
culte approbant et ei9 ꝑualẽtiam
magnificãt· Vñ ergo ſeq̃t̃ q̄ om
nis terra veritatem inuocat et ce
lum ipſam benedicet · Benedi
ctus inquit deus veritatis· ſequi
tur· Magna ẽ veritas et ꝑualet

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf